

KIRJALLINEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNNAN KUULEMISEEN, 12.11.2021

Lausunnon antajasta

Juha Saarinen on vieraileva tutkija Egmont Instituutin ”Eurooppa maailmassa” tutkimusohjelmassa. Hän on myös jatko-opiskelija Maanpuolustuskorkeakoulun sotataidon laitoksella, jossa hänen väitöskirjansa käsittelee Islamilaisena valtiona tunnetun ryhmän Eurooppaan kohdistuvaa asymmetristä sodankäyntiä. Saarinen erikoistuu jihadistiseen liikehdintään Euroopassa, jota hän on tutkinut erityisesti Suomen yhteydessä. Aiemmin hän on suorittanut lisensiaattitutkinnon sotatieteistä King’s College Londonissa, sekä maisterin tutkinnot kansainvälisestä politiikasta London School of Economicsissa ja Lähi-idän ja Keski-Aasian turvallisuuspolitiikasta St. Andrewsian yliopistossa.

Lausunnon sisällöstä

Tässä lausunnossa käsitellään Valtioneuvoston sisäistä turvallisuutta käsittelevää selontekoa ja sen sisältämiä aihepiirejä ja kokonaisuuksia, jotka kytkeytyvät temaattisesti terrorismiin, ääriliikkeisiin ja liikehdintään, sekä väkivaltaiseen ekstremismiin. Näitä ilmiöitä tarkastellaan – ensisijaisesti turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta – ainoastaan jihadismin ja jihadistisen liikehdinnän yhteydessä.

Tämää lausunto on jaettu neljään osaan. Ensimmäinen osa käy läpi lausunnon kannalta keskeiset termit ja mitä niillä tarkoitetaan. Toinen osa puolestaan tarkastelee Suomen jihadistisen kentän keskeisiä muutoksia ja kehityskulkuja 2010-luvulla. Kolmas osio käsittelee mahdollisia tulevia kehityskulkuja 2020-luvulla ja 2030-luvulla osana laajempaa alueellista kontekstia. Lopuksi neljäs osa käsittelee viranomaistoiminnan haasteita ilmiön torjunnassa tulevaisuudessa. Lausunto on viitteistetty.

Termeistä

Ennen varsinaista sisältöä, on tarpeen selkeyttää mitä tässä lausunnossa käytettävien, käsiteltävän aiheen ymmärtämisen kannalta keskeisillä termeillä tarkoitetaan. Allaolevilla määritelmillä ei ole yhtä kaikkien hyväksymää määritelmää.

Ekstremismi on pohjimmiltaan uskomus, jossa sisäryhmän (”meidän”) menestymistä tai selviytymistä ei käytännössä voida erottaa heitä uhkaaviin ulkoryhmiin (”muiden”) kohdistuvan vihamielisen toiminnan tarpeesta.¹

¹ Ks. esim. J.M. Berger, ”Extremism.” Cambridge, Ma: The MIT Press (2018).

Keskeisenä elementtinä **väkivaltaisessa ekstremismissä** on väkivallan käyttö, sillä uhkaaminen, väkivaltaan yllytys ja kannustus, sekä väkivallan ihannointi ekstremistisillä uskomuksilla tai aatemaailmalla perustellen.²

Väkivaltaisen ekstremismin kytkeytyvä **ääriliikehdintä** tarkoittaa yhteiskunnallista aktivismia, jonka tarkoituksena on ympäröivän yhteiskunnan poliittisen järjestelmän ja yhteiskuntajärjestyksen kumoaminen. Ääriliikehdintään osallistuvat pyrkivät myös uudenlaisen poliittisen järjestelmän ja yhteiskuntajärjestyksen luomiseen.

Ääriliikehdintään osallistumisen taustalla on **väkivaltainen radikalisoituminen**. Väkivaltainen radikalisoituminen tarkoittaa sosiaalista prosessia, jonka läpikäynyt radikalisoitunut henkilö osallistuu ääriliikehdintään.³ Ääriliikehdintään osallistuminen voi olla luonteeltaan väkivaltaista tai väkivallatonta, ensimmäisen ollessa huomattavasti harvinaisempaa.⁴

Väkivaltaisen radikalisoitumisen taustalla puolestaan on usein ääriliikehdintään osallistuvien henkilöiden **kognitiivinen radikalisoituminen**. Kognitiivinen radikalisoituminen tarkoittaa prosessia, jossa radikalisoitunut henkilö omaksuu ympäröivän yhteiskuntajärjestyksen vastaisen ekstremistisen aatteen ja maailmankatsomuksen.⁵ Vaikka kognitiivisen ja väkivaltaisen radikalisoitumisen – eli uskomusten ja toiminnan – välinen yhteys on monimutkainen, aatemaailma on kuitenkin tärkeä elementti siinä, miksi ja miten radikalisoituneet henkilöt päätyvät, osallistuvat ja sitoutuvat ääriliikkeisiin ja liikehdintään.⁶

Terrorismi on ääriliikehdintään liittyvän väkivaltaisen aktivismin äärimmäinen muoto. Se on pohjimmiltaan tarkoituksellista pelon luontia ja hyväksikäyttämistä kohdistamalla – tai

² ”Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 2020: Arvio väkivaltaisen ekstremismin tilanteesta Suomessa vuonna 2019 ja kehityksen suunta.” Sisäministeriön julkaisuja 2020:8 (2020), s. 14, URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-621-8>.

³ Lorenzo Vidino, ”Sharia4: From Confrontational Activism to Militancy.” Perspectives on Terrorism 9:2 (2015), s. 8, URL: <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/customsites/perspectives-on-terrorism/2015/volume-2/2-sharia4-from-confrontational-activism-to-militancy-by-lorenzo-vidino.pdf>.

⁴ Ks esim. Bart Schuurman, ”Non-involvement in Terrorist Violence: Understanding the Most Common Outcome of Radicalization Process.” Perspectives on Terrorism 14:6 (2020), URL: <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/customsites/perspectives-on-terrorism/2020/issue-6/schuurman.pdf>.

⁵ Vidino (2015), s. 8.

⁶ Ks. esim. Peter Neumann, ”The trouble with radicalization.” International Affairs 89:4 (2013), URL: <https://academic.oup.com/ia/article-pdf/89/4/873/19401681/1468-2346.12049.pdf>; Lorne Dawson & Amarnath Amarasingam, ”Talking to Foreign Fighters: Insights into the Motivations for Hijrah to Syria and Iraq.” Studies in Conflict & Terrorism 40:3 (2017), URL: <https://doi.org/10.1080/1057610X.2016.1274216>; Donald Holbrook & John Horgan, ”Terrorism and Ideology: Cracking the Nut.” Perspectives on Terrorism 13:6 (2019), URL: <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/customsites/perspectives-on-terrorism/2019/issue-6/01-holbrook-and-horgan.pdf>.

uhkaamalla kohdistaa – siviileihin väkivaltaa poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.⁷

Väkivaltaisen aktivismin muita muotoja ovat muun muassa **vierastaisteleminen** – eli ulkomaille matkustaminen ideologiaan tai identiteettiin liittyvistä syistä aseelliseen konfliktiin osallistumiseksi maassa, johon matkustavalla ei ole olemassaolevia siteitä.⁸

Radikaali-islamismi – tai väkivaltainen islamismi – on kattokäsite aattelle, jonka omaksuneet toimijat tavoittelevat pääasiassa väkivaltaisoin keinoin uskontoon pohjautuvan yhteiskuntamallin luomista. Radikaali-islamismien alaisuuteen mahtuu monia uskontulkintoiltaan, aatteiltaan, tavoitteiltaan, sekä organisaatio- ja toimintamalleiltaan toisistaan eroavia aseellisia ryhmiä.

Jihadismi – tai salafi-jihadismi – on alasuuntaus laajemmassa väkivaltaisen islamismien kentässä.⁹ Ideologisesti jihadismi torjuu yksittäisten valtioiden ja valtiopohjaisen kansainvälispoliittisen järjestelmän olemassaolon ja pyrkii kaatamaan ne uskonnon, salafistiseen islamin tulkinnan ja uskonoppien oikeuttamalla väkivallalla. Jihadistit näkevät aseelliseen kamppailuun – jihadiin – osallistumisen henkilökohtaisena uskonnollisena velvollisuutena ja keskeisenä uskon harjoittamisen muotona jokaiselle muslimille. Väkivallan keinoin jihadistit tavoittelevat valtioiden rajat ylittävän uskonnollisen yhteiskunnan, sharia-lain mukaisesti hallinnoidun kalifaatin muodostamista.¹⁰

Jihadistisen aatteen ympärille on muodostunut omanlaisensa kansainvälinen yhteiskunnallinen liike – **globaali jihadistinen liike** – joka koostuu ensisijaisesti monista teologisesti ja ideologisesti homogeenisista salafi-jihadistisista aseellisista ryhmistä. Kansainvälisessä kontekstissa kaksi keskeistä aseellista ryhmää ovat Isis ja al-Qaida. Aseellisten jihadististen ryhmien lisäksi liikkeeseen lukeutuu myös eri puolella maailmaa vaikuttavia aktivisteja ja sosiaalisia kollektiiveja, kuten ekstremistisiä soluja, pienryhmiä ja laajempia sosiaalisia verkostoja, sekä jihadistista liikehdintää avoimesti tai salaisemmin edistäviä organisaatioita. Jihadistista liikettä yhdistää sille muodostunut omanlaisensa identiteetti, uskontulkinta, ja kulttuuri.¹¹ Jihadistinen liike ei kuitenkaan ole monoliittinen, vaan sen sisällä on monia jakolinjoja ja konflikteja, kuten esimerkiksi Isisin ja al-Qaidan välillä.¹²

⁷ Ks. esim. Bruce Hoffman, "Inside Terrorism. 3rd Edition." New York: Columbia University Press (2017).

⁸ Ks. esim. David Malet, "Foreign Fighters: Transnational Identity in Civil Conflicts." New York: Oxford University Press (2013).

⁹ Magnus Ranstorp, "Islamist Extremism: A Practical Introduction." RAN Factbook, RAN Centre of Excellence (2019), s. 5.

¹⁰ Ks. esim. Shiraz Maher, "Salafi-Jihadism: The History of an Idea." Lontoo: Hurst & Co (2016).

¹¹ Cole Bunzel, "Jihadism in its Own Terms: Understanding A Movement." A Hoover Institution Essay, Stanford University (2017), URL:

https://www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/jihadism_on_its_own_terms_pdf.pdf.

Jihadistisen liikkeen kulttuurista, ks myös. Thomas Hegghammer (toim.), "Jihadi Culture: The Art and Social Practices of Militant Islamists." Cambridge: Cambridge University Press (2017).

¹² Ks. esim. Tore Hamming, "Global Jihadism after the Syria War." Perspectives on Terrorism 13:3 (2019), URL: <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/customsites/perspectives-on-terrorism/2019/issue-3/01---hamming.pdf>.

Jihadistinen liikehdintä Suomessa 2010-luvulla¹³

Suomi on Euroopan jihadistisessa kentässä syrjäseutua. Historiallisesti jihadistisen radikalisaation, aktivismin ja väkivallan määrä on ollut erittäin vähäistä. Ilmiön kehitys Suomessa 2010-luvulla on kuitenkin seurannut laajempia alueellisia kehityskulkuja. Näistä keskeisempiä Suomen sisäisen turvallisuuden kannalta ovat olleet:

Jihadistisessa toiminnassa mukana olevien henkilöiden määrän merkittävä kasvu.

Esimerkiksi suojelupoliisin terrorismintorjunnan kohdehenkilöiden määrä – joista valtaosa kytkeytyy radikaali-islamismiin – kasvoi vuosien 2012 ja 2018 välillä 80%. Suomen jihadistisen miljöön muutos haastaa osaltaan käsitykset radikalisoitumisesta ja jihadistiseen liikehdintään osallistumisesta pääosin sosioekonomisen alisuorittamisen, syrjäytymisen tai integroitumisen puutteen seurauksena. Kasvun taustalla ovat ensisijaisesti maan ulkopuoliset tekijät, kuten Syyrian sisällissota, Isisin poikkeuksellisen voimakas kansainvälinen vetovoima. Myös Suomeen kohdistunut turvapaikanhakijaliikkuvuus 2015–2016 on vaikuttanut tähän, joskin vaikutuksen suuruus ja luonne ei ole selvä.

Toiminnassa mukana olevien aktivistien profiilin laadullinen muutos. Yhä suurempi osa ilmiötä edistävästä henkilöstä on oleskellut aiemmin konfliktialueella, osallistunut siellä jihadististen aseellisten ryhmien toimintaan, sekä mahdollisesti vastaanottanut aseellista koulutusta ja kartuttanut taistelukokemusta. Vaikka valtaosa heistä on miehiä, heidän keskuudessaan on myös aiempaa enemmän naisia. Suomessa asuu myös perheitä, joissa lapsia kasvatetaan jihadistisen aatteen mukaisesti.

Kentässä vaikuttavien henkilöiden ja verkostojen verkostoituminen. Jihadistisesta ajattelusta ja toiminnasta kiinnostuneiden keskuudessa on nähtävillä verkostoitumista ja järjestäytymistä. Suomessa asuvilla terrorismintorjunnan kohdehenkilöillä arvellaan myös olevan siteitä lähes kaikkiin keskeisiin jihadistisiin aseellisiin ryhmiin, sekä muihin jihadistisiin toimijoihin Euroopassa. Suomeen ei kuitenkaan muodostunut julkisesti jihadistista aktivismia kannattavia järjestöjä.

Kasvanut kiinnostus ja osallistuminen väkivaltaiseen aktivismiin. Vaikka Jihadistinen liikehdintä Suomessa on suurilta osin väkivallatonta tukitoimintaa matkustaminen konfliktialueille on yleistynyt 2010-luvulla, ja suojelupoliisi arvioi Suomessa olevan yksittäisiä henkilöitä ja pieniä ryhmiä, joilla on tarvittavat valmiudet terrori-iskujen suorittamiseksi. Toistaiseksi Suomessa on kuitenkin tapahtunut vain yksi Isisin inspiroima isku, ja mahdollisesti muutamia hyvin alkeellisia iskusuunnitelmia.

¹³ Osio pohjautuu lausunnonantajan aikaisempaan tutkimuksiin. Nämä ovat: Leena Malkki & Juha Saarinen, ”Jihadistinen Liikehdintä Suomessa.” Sisäministeriön julkaisuja 2019:14 (2019), URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-254-8>; Leena Malkki & Juha Saarinen, ”Evolution of Jihadism in Finland.” ICCT Research Paper, International Centre for Counter-Terrorism – The Hague (2021), URL: <https://icct.nl/app/uploads/2021/05/evolution-of-jihadism-in-finland.pdf>; sekä lausunnonantajan lisensoitettuihin King’s College Londonissa.

Suomen lisääntynyt näkyvyys jihadistisessa viestinnässä ja jihadistien toimijoiden keskuudessa. Tätä ovat edesauttaneet myös jihadistisia toimijoita edesauttanut sosiaalisen median murros, sekä Suomessa pitkään oleskelleiden osallistuminen jihadistiseen liikehdintään ulkomailla – etenkin konfliktialueilla. Suomi on saanut näkyvyyttä muun muassa Isisin viestinnässä ryhmän vihollisena, ja maasta Syyriaan ja Irakiin matkanneita, Isisin riveihin liittyneitä henkilöitä on esiintynyt ryhmän virallisessa viestinnässä. Sekä Suomessa oleskelleet ja konfliktialueelle matkanneet ovat myös luoneet itsenäisesti Suomea käsittelevää tai Suomen sisäisen turvallisuuden kannalta oleellista jihadistista sisältöä. Konfliktialueelle matkatessaan vierastaistelijat veivät mennessään tietoa yhteiskunnistaan, mikä on helpottanut räätälöidynnän strategisen viestinnän kohdemaan yleisöille sekä yhteyksien luomista ulkomaisten jihadististen toimijoiden ja Suomessa asuvien tai oleskelevien paikallisten aktivistien välillä.

Jihadistisen liikehdinnän tulevaisuus Euroopassa ja Suomessa

Vaikka Suomi – ja Länsi-Eurooppa laajemmin – on elänyt ilmiön kehittymisen kannalta suvantovaihetta 2018–2019 alkaen, on jihadistinen liikehdintä maassa ja laajemmin alueella peruuttamattomasti kehittynyt. Liikehdintä Suomessa on myös aiempaa kytkeytyneempi alueellisiin toimijoihin ja kehityskulkuihin. Vaikka etenkin jihadistisen väkivallan – suoritettujen terrori-iskujen sekä epäonnistuneiden ja keskeytettyjen iskusuunnitelmien – määrä alueella on ollut pitkään laskussa, tutkijoiden keskuudessa jihadismin tulevaisuuteen alueella suhtaudutaan pessimistisesti.¹⁴ Tähän on neljä keskeistä syytä

Jihadistien keskeisin rekrytointikohderyhmä alueella kasvaa – myös Suomessa. Vaikka sosioekonomisen alisuorituksen vaikutus radikalisoitumiseen on parhaimmillaankin epäselvä ja vain pieni vähemmistö Euroopassa oleskelevista muslimeista osallistuu jihadistiseen liikehdintään, valtaosa heistä on sosioekonomisesti alisuoriutuvia nuoria muslimimiehiä. Tämän demografisen ryhmän arvioidaan kasvavan myös jatkossa johtuen muun muassa muslimimaista Euroopaan kohdistuvasta maahanmuutosta sekä korkeammista syntyvyyksistä Euroopan muslimivähemmistön keskuudessa. On vähän syitä odottaa, että nykyisen yhteiskunnallisen tilanteen huomioon jihadistiseen liikehdintään osallistuvien määrä olisi ainakaan vähenemässä muslimiväestön kasvaessa.

Euroopassa toimii enemmän jihadistisia avainaktivisteja kuin koskaan aikaisemmin – todennäköisesti myös Suomessa. Avainaktivistit ovat karismaattisia ja kokeneita aktivisteja, jotka ovat perinteisesti toimineet avainasemissa ekstremististen verkostojen muodostamisessa ja suunnitelmien tekemisessä.¹⁵ Näitä ovat olleet erityisesti konfliktialueella taistelemassa olleet – joille on muodostunut kokemuksen seurauksena suoria yhteyksiä aseellisiin jihadistiryhmiin – ja terrorismirikoksista tuomitut. Aiemmista konflikteista palanneisiin vierastaistelijoihin

¹⁴ Ks. esim. Thomas Hegghammer, “The Future of Jihadism in Europe: A Pessimistic View.” *Perspectives on Terrorism* 10:6 (2016), URL: <https://www.jstor.org/stable/26297715>; Petter Nesser, “Military Interventions, Jahadi Networks, and Terrorist Entrepreneurs: How the Islamic State Terror Wave Rose So High in Europe.” *CTC Sentinel* 12:3 (2019), URL: <https://ctc.usma.edu/military-interventions-jahadi-networks-terrorist-entrepreneurs-islamic-state-terror-wave-rose-high-europe/>.

¹⁵ Ks. Esim. Petter Nesser, “Islamist Terrorism in Europe.” Lontoo: Hurst & Co (2018).

keskittyneen tutkimuksen perusteella on odotettavissa, että vain osa palaajista on kiinnostunut jatkamaan jihadistista toimintaa palattuaan.¹⁶ Syyriasta ja Irakista palanneiden ja mahdollisesti tulevaisuudessa palaavien määrät ovat siinä määrin suuria, että pienenkin osan aktiivinen osallistuminen voi vaikuttaa merkittävästi yksittäisten maiden turvallisuustilanteeseen. Yhtälailla, Euroopassa on lähivuosina vapautumassa useista sadoista muutamiin tuhansiin terrorismirikoksista tuomittua, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi turvallisuustilanteeseen – etenkin ne, joilla on halu, kyky ja valmius väkivaltaiseen aktivismiin.

Konfliktit muslimienemmistöisissä maissa jatkuvat. Jihadistisen liikehdinnän historia ja kehitys Euroopassa on perinteisesti nivoutunut voimakkaasti aseellisiin konflikteihin muslimienemmistöisissä maissa (erityisesti Lähi-idässä ja Etelä-Aasiassa). Konfliktit – ja etenkin sellaiset konfliktit joihin länsimaat tekevät sotilaallisia interventioita – toimivat polttoaineena alueen jihadistisille toimijoille, jotka raamittavat länsimaiden sotilaallisen toiminnan hyökkäyksenä islamia ja muslimiväestöä vastaan.¹⁷ Ottaen huomioon poliittisen epävakauden monissa muslimienemmistöissä valtioissa, on todennäköistä että seuraavan kahden vuosikymmenen aikana muslimienemmistöisissä maissa syttyy uusia, jihadististen toimijoiden mielenkiinnon herättäviä konflikteja. Osaan näistä saattaa kytkeytyä ulkovaltojen sotilaallinen interventio, joka voi puolestaan energisoida jihadistisia toimijoita ja liikehdintää Euroopassa.

Internet tarjoaa yhä mahdollisuuksia jihadistisille toimijoille. Vaikka turvallisuusviranomaisten ja palveluntarjoajien vastatoimet ovat vähentäneet merkittävästi varsinkin avoimen jihadistisen verkkoviestinnän määrää, nykyinen viestintäteknologia tarjoaa edelleen sellaisia vaikuttamis- ja verkostoitumismahdollisuuksia, joita ei ole ollut vielä viisitoista vuotta sitten käytössä. Jihadistiset toimijat pyrkivät hyväksikäyttämään mahdollisia uusia viestintäkeinoja ja teknologioita myös jatkossa, etenkin Isisin esimerkin rohkaisemana.

¹⁶ Thomas Hegghammer, “Should I Stay or Should I Go? Explaining Variation in Western’ Jihadists Choice Between Domestic and Foreign Fighting.” *American Political Science Review* 107:1 (2013), URL: <https://doi.org/10.1017/S0003055412000615>.

¹⁷ Nesser (2019).

Viranomaistoiminnan haasteita 2030-luvulle tultaessa

Kuten selonteossa todetaan sivulla 26, on terrorismi – ja ääriliikehdintä laajemmin – uhka sisäisen turvallisuuden lisäksi Suomen kansalliselle turvallisuudelle. Kansallisen ja sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on eittämättä yksi tärkeimmistä valtion tehtävistä.

Terrorismintorjunta painottuu yhteistyönä tehtävään ennalta ehkäisyyn ja ennalta estämiseen. Ottaen huomioon Suomen historiallisesti syrjäisen aseman Euroopan jihadistisessa kentässä, ennaltaehkäisevä ja -estävä lähtökohta on hyvä ja perusteltu. Tähän on Suomessa 2010-luvulla panostettu. Väkivaltaisen radikalisoitumisen kontekstissa mm. Ankkuritoiminta, Poliisin ja KRP:n toiminta aiheeseen liityen, sekä kansalaisjärjestöjen deradikalisaatio- ja exit-työ.

Tutkijan näkökulmasta tämä jättää kuitenkin kysymyksen miten toimia niiden väkivaltaista ekstremismia – jihadistista liikehdintää – edistävien henkilöiden ja sosiaalisten kollektiivien kanssa, joita irtaantuminen ääriliikehdistä ei yksinkertaisesti kiinnosta? Miten kaventaa liikkumatilaa väkivaltaista ekstremismia edistävältä? Tai potentiaalisesti terroristisen uhkan muodostavilta? Tai miten reagoida ulkomailla toimivien jihadististen toimijoiden Suomeen kohdistamaan toimintaan? Ennaltaehkäisevä/estävä työ ei ole ihmelääke eikä hopealuoti, vaan tietynlainen työkalu, joka on sovellettavissa vain tietynlaisissa tilanteissa ja konteksteissa.

Muita keinoja ovat deterrenssi ja disruptio. Disruptio viittaa aktiivisten jihadistiseen liikehdintään kytkeytyvien tahojen toiminnan häirintä. Deterrenssin kannalta keskeinen ja tärkeä tavoite kansallisen terrorismin torjunnan strategiassa (2018–2021) on jihadistisen toiminnan – terrorististen tekojen – paljastaminen ja rikosvastuun toteuttaminen.¹⁸ Tätä on viime vuosina kritisoitu esimerkiksi suojelupoliisin johtajan Antti Pelttarin toimesta.¹⁹ Kritiikki ei ole täysin pohjaton. Suomi on yksi harvoista länsimaista, jossa ainuttakaan palannutta vierastaistelijaa ei ole tuomittu terrorismirikoksista. Vastaavanlaisia vaikeuksia on ollut myös kotimaassa Isisin kannatustoimintaan osallistuneiden kanssa – esimerkiksi terrorismin rahoittamiseen liittyen.²⁰ Toistaiseksi tuomioita on vain yksi – eikä sekään terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta. Terrorismirikosten tutkiminen ja syyttäminen onnistuneesti on keskeinen elementti toimivassa terrorismintorjunnan strategiassa. On tarpeellista kysyä, toteutuuko tämä lainsäätäjän tarkoittamalla ja terrorismin torjunnan strategian edellyttämällä tavalla?

¹⁸ ”Kansallisen terrorismintorjunnan strategia 2018–2021.” Sisäministeriön julkaisu 23/2018 (2018), s.

19, URL:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161182/23_2018_Kansallinen%20terrorismintorjunnan%20strategia%202018-2021_netti.pdf.

¹⁹ Maria Manner & Paavo Teittinen, ”Mistä terrorismitutkintojen vähyys Suomessa johtuu?” Helsingin Sanomat, 16.1.2021, URL: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000007743536.html>.

²⁰ Lotta Tuomaala-Järvinen & Juha Saarinen, ”Crime and Punishment: Jihadist Financing and Criminal Accountability in Finland.” Perspectives on Terrorism 15:5 (2021), URL:

<https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/customsites/perspectives-on-terrorism/2021/issue-5/tuomaala-jarvinen-et-al.pdf>.

Jihadismin kehittyessä yhä useammalla yhteiskunnallisella sektorilla työskentelevä viranomainen tulee kohtaamaan väkivaltaista ekstremismiä jihadismin yhteydessä. Ilmiö ei enää kosketa pelkästään tiedustelu- ja turvallisuusviranomaisia. Tämä lisää tarvetta tuottaa tietoa ilmiöstä ja viestiä sitä monille eri kohdeyleisöille. On tärkeää välttää tahallista vastakkainasettelua ja perusteettomia uhkakuvia.

Näin ilmiöön erikoistuneen tutkijan näkökulmasta on kysyttävä kuka tätä faktatietoa tuo julkisuuteen? Julkisuuteen tuotava tiedustelutieto aiheesta todella rajallista. Deradikalisaatio/exit-työssä luottamuksellisuuden ylläpitäminen on ehto. Mahdollisiin rikostutkintoihin liittyvä tieto jihadistisesta toiminnasta tulee parhaimmillaan julki merkittävällä viiveellä.

Kansallisessa terrorismin torjunnan strategiassa mainitaan tutkimuksen tuottaminen.²¹ Suomi on kuitenkin yksi harvoista länsimaista, joissa ei ole poliittisen väkivallan tutkimukseen keskittyntä professuuria, tutkimuslaitosta tai edes pitkäjänteistä tutkimusohjelmaa. Etenkin jihadismia käsittelevän tutkimuksen kehittämisessä Suomi on jälkijunassa, jopa muihin pohjoismaihin verrattuna. Suomessa jihadismin tai väkivaltaisen ekstremismin ja poliittisen väkivallan tutkimus laajemmin on yhä yksittäisten tutkijoiden harteilla, eikä pitkäjänteistä tutkimusta mahdollistavia rakenteita tai resursseja käytännössä ole. Koska on selvää, että globaali ilmiö tulee kasvavassa määrin heijastumaan Suomeen myös jatkossa, on tärkeää, että ilmiötä pyritäisiin ymmärtämään ja tutkimaan laajemmin ja järjestelmällisemmin.²²

²¹ ”Kansallisen terrorismintorjunnan strategia 2018–2021.” Sisäministeriön julkaisu 23/2018 (2018), s. 19.

²² Antti Paronen & Juha Saarinen, ”Loppusanat” teoksessa ”Karavaanin sotapolku: näkökulmia jihadismiin.” Maanpuolustuskorkeakoulu, Julkaisusarja 1:42 (2020), s. 286, URL: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-25-3154-7>.